

EDUCAȚIA GLOBALĂ – REPERE METODOLOGICE

- 1. CONTEXT**
- 2. SCOP ȘI OBIECTIVE**
- 3. CUNOȘTINȚE, ABILITĂȚI, ATITUDINI ȘI VALORI**
- 4. PERSPECTIVE ȘI METODE**
- 5. ACTIVITĂȚI – PLANIFICARE, ORGANIZARE ȘI
EVALUARE**
- 6. REPREZENTAREA ROMÂNIEI ÎN CADRUL
PROIECTULUI**
- 7. RESURSE INFORMAȚIONALE**

1. CONTEXT

1.1. GLOBALIZAREA, EDUCAȚIA ȘI EDUCAȚIA GLOBALĂ

Ca rezultat al legăturilor de cooperare și interdependență dintre țări, lumea în care trăim a evoluat într-un singur sistem social. Relațiile economice mondiale – datorate în mare parte companiilor multinaționale, relațiile sociale, mijloacele moderne de comunicare și transport ce permit un flux rapid al informațiilor, bunurilor și chiar al persoanelor, reprezintă atât cauzele, cât și caracteristicile globalizării ca proces care susține lumea interdependentă.

Schimbările geo - politice majore din ultimii ani, provocările mediului și procesul accelerat al conștientizării nevoii de dezvoltare durabilă și justă au conferit greutate problemei globalizării și efectelor ei. Astfel, peste tot în lume, conștiința schimbării globale și necesitatea cooperării internaționale au determinat semnarea de convenții și declarații, inițierea de campanii promovate de organizații internaționale ca ONU, UNESCO, OECD, OSCE și Consiliul Europei.

Printre cele mai cunoscute documente internaționale pot fi menționate:

- *Recomandarea privind educația pentru înțelegere internațională, cooperare, pace și educație în conexiune cu Drepturile omului și Libertățile fundamentale* – Conferința generală UNESCO, Paris – 19 nov. 1974;
- *Agenda 21, Cap. 36: Promovarea educației, a conștientizării publice și formării* – Conferința ONU pe probleme de mediu și dezvoltare, Rio de Janeiro – 3 – 14 iunie 1992;
- *Declarația Educației Globale de la Maastricht* – Congresul Educației Globale, Maastricht – 15 – 17 nov. 2002;
- *Decada ONU a Educației pentru dezvoltare durabilă 2005 – 2014*, Planul internațional de implementare, ianuarie 2005.

Toate documentele emise menționează și accentuează importanța educației ca modalitate de abordare, înțelegere și exploatare pozitivă a globalizării, în baza definirii acesteia ca practică socială, ca proces de dezvoltare individuală și colectivă ce facilitează transformarea și auto-transformarea.

De aici și ideea particularizării unui tip de educație specific acestui proces al lumii contemporane, denumit generic **educația globală** și merit să ajute la conștientizarea faptului că acest fenomen exprimă cursul viitoarei dezvoltări sociale, depinzând numai de noi dacă de beneficiile acestuia vor profita numai cei privilegiați.

Astfel, **educația globală** apare ca un răspuns la procesele, șansele și riscurile globalizării.

1.2. CONSILIULUI EUROPEI ȘI EDUCAȚIA GLOBALĂ. PERSPECTIVĂ ȘI ACȚIUNE

Printr-un Acord al Consiliului Europei, s-a instituit Centrul Nord – Sud, denumit oficial Centrul European pentru Interdependență și Solidaritate. Deschis la Lisabona în anul 1990 (cf. Rezoluției (89)14 adoptată de Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei din 16 nov. 1989), acesta reunește 36 state. În prezent, Centru Nord – Sud s-a aliat Directoratului Consiliului Europei pentru Educație, Cultură, Tineret și Sport.

Mandatul Centrului Nord – Sud este :

- asigurarea cadrului pentru cooperare europeană pentru creșterea conștientizării publice asupra problemelor interdependenței globale;
- promovarea politicilor de solidaritate în conformitate cu obiectivele și principiile Consiliului Europei: respectarea drepturilor omului, democrație și coeziune socială.

Activitatea Centrului Nord – Sud se bazează pe trei principii: dialog, parteneriat și solidaritate. Guvernele, parlamentele, autoritățile regionale și locale și organizațiile societății civile reprezintă partenerii în acest dialog și parteneriat cvadriloc, fiind implicați în activitățile Centrului.

Centrul Nord – Sud acționează în două direcții majore:

- creșterea conștientizării problemelor interdependenței și solidarității globale prin educație și potențialul tineretului,
- promovarea solidarității Nord – Sud în conformitate cu principiile și obiectivele Consiliului Europei prin dialogul dintre Europa, țările sud mediteraneene și Africa.

Astfel, ca modalitate de materializare a primei direcții de acțiune, Centrul Nord – Sud a inițiat Programul european *Educația Globală* pentru a dezvolta, întări și susține strategiile de implementare a educației globale și de formare a capacității de dezvoltare a acesteia, prin intermediul instituțiilor și practicienilor din domeniul educației atât din zona formală, cât și non- formală. În concepția centrului, educația globală cuprinde: educația pentru dezvoltare, educația pentru drepturile omului,

educația pentru durabilitate, educația pentru pace și prevenirea conflictelor și educația interculturală.

Momentul de referință al programului îl reprezintă *Săptămâna Educației Globale*, organizată anual în a treia săptămână din luna noiembrie. Acesta este proiectat ca un punct de start al activităților de educație globală care se recomandă a se derula de-a lungul unui an, nu ca acțiuni izolate, în vederea asigurării eficienței. Tema *Săptămânii Educației Globale 2007* este **6 miliarde de oameni = o singură lume**.

2. SCOP ȘI OBIECTIVE

Educația globală definește o abordare educațională pozitivă și integrată al cărei **scop** este acționarea în vederea asigurării condițiilor instaurarea a lumi durabile și sigure pe baza analizării problemelor sociale și economice, a diversității culturale și a strategiilor de instituire a păcii.

Obiectivele majore ale educației globale urmăresc:

- Înțelegerea de către studenți a proceselor complexe care determină violența, conflictele la nivel individual, de grup, național și global; cunoașterea modalităților de rezolvare a acestora și implicarea în eliminarea și prevenirea lor;
- Dezvoltarea abilităților personale și sociale necesare conviețuirii în armonie cu ceilalți,
- Formarea comportamentului proactiv bazat respectarea drepturilor omului,
- Crearea și dezvoltarea comunității de învățare în care elevii și profesorii se motivează reciproc pentru a lucra împreună în vederea înțelegerii problemelor sociale cu care se confruntă și identificării soluțiilor potrivite capabile de aplicabilitate.

3. CUNOȘTINȚE, ABILITĂȚI, ATITUDINI ȘI VALORI

3.1. CURRICULUM, CUNOȘTINȚE ȘI ABILITĂȚI

Specificitatea curriculumului educației globale constă, în principal, în importanța pe care educatorii și școlile care implementează acest proiect o acordă subiectelor care:

- determină cooperarea internațională și sensul responsabilității globale;
- oferă oportunități de învățare diverse referitoare la dimensiunile viitorului;
- stimulează gândirea critică și implicarea elevilor în forme necon condiționate;

- conduc la rezultate ce reflectă conexiunea între „CE” și „CUM” să predai și să înveți, dincolo de simpla abordare și inserare a temelor referitoare la problemele contemporane și rezolvare a lor în cadrul unor obiecte de studiu.

Cunoștințele frecvent asociate educației globale se subsumează următoarelor concepte:

- **Conflictul** (investigarea unei varietăți de conflicte: istorice, contemporane, personale, globale; modalități de soluționare a acestora în maniere non-violente etc.);
- **Pacea** (investigarea păcii atât ca stare, cât și ca proces; studii de caz: persoane, instituții, organizații care militează pentru promovarea și instaurarea păcii etc.);
- **Justiția** (respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; statutul de militant și observator al acestor realități);
- Puterea (puterea, efectele ei, democrația și participarea democratică etc);
- **Schimbarea socială și continuitatea** (investigare proceselor de schimbarea socială, valoarea și efectele lor la diverse niveluri: micro și macro contextuale);
- **Genul** (investigarea discriminării din perspectivă istorică și în context contemporan, evoluția viitoare a acestui fenomen, micro și macro perspective);
- **Grupul etnic** (discriminarea bazată pe etnicitate; înțelegerea fundamentului istoric, rasismul, xenofobia, violența, dimensiuni micro și macro contextuale);
- **Ecologia** (investigarea problemelor ecologice la nivel local, regional, global; provocări, oportunități și provocări contemporane);
- **Interdependența** (investigarea impactului deciziilor și acțiunilor unor grupuri la diferite niveluri; interdependența populației bazată pe comunicare și mediu);
- **Viitorul** (investigarea alternativelor viitorului, a implicațiilor diverselor opțiuni, a posibilităților de conturarea a unei lumi mai sigure).

În general, cunoștințele trebuie prezentate într-o manieră care să întărească legătura cu realitatea:

- de la nivelul local la cel global;

- de la cazul/perspectiva personală la cea colectivă;
- de la emoțional la rațional.

Se recomandă ca alegerea subiectelor de dezbatere:

- să permită analizarea perspectivei temporale tridimensionale a problemei: trecut, prezent, viitor,
- să determine procesul dezbaterii (să conțină elemente controversate);
- să determine procese comparative (situația problemei în discuției așa cum apare și în alte țări);
- să conțină elemente mutabile capabile de devenire;
- să determine implicarea necondiționată.

Abordarea acestor concepte presupune formarea următoarelor **abilități**:

- **Gândirea critică** (abordarea problemelor în mod critic entru recunoașterea și respingerea îndochrinării și manipulării);
- **Empatia**
- **Cooperarea**
- **Asertivitatea** (capacitatea de comunicare clară într-o manieră non-agresivă);
- **Abilitatea socială** (abilitatea de a influența procesul de luare a deciziei în baza unor cunoștințe unanim cunoscute, înmod constructiv și non-discriminatoriu).

3.2. ATITUDINI ȘI VALORI

Educația globală urmărește promovarea și interiorizarea **valorilor**, ca: respect, libertate, drept, pace, egalitate, solidaritate, prin formarea și externalizarea unor **atitudini** de auto-respect, respect pentru ceilalți, interes pentru probleme globale, abordare critică, implicare și acțiune constructivă, reponsabilitate socială.

4. ABORDAREA PEDAGOGICĂ ȘI METODE

Strategiile pedagogice frecvente utilizate în predarea educației globale se disting prin:

- centrarea pe elev – nu numai în ceea ce privește metodele, ci și interesele de cunoaștere ale acestuia;
- utilizarea dialogului – actul dialogic implică un proces continuu de explorare critică și creativă a lumii;

- promovarea relaționării cunoștințelor;
- dezvoltarea gândirii critice
- promovarea valorilor și formarea atitudinilor,
- promovarea abordării holistice a problemelor,
- identificarea nevoilor comunității.

În general, strategia pedagogică specifică educației globale include un proces de pregătire, reflecție, contribuție personală la abordarea temei supuse discuției, astfel încât toți participanții la activități să evalueze nevoile/cauzele generatoare ale unor fenomene, să dezvolte propuneri, să creeze planuri de acțiune și să împărtășească rezultatele acțiunilor lor.

Metodele selectate în procesul educațional urmăresc atingerea obiectivelor exprimate prin verbe ca: a identifica, a înțelege, a analiza, a argumenta, a sintetiza, a aplica, a acționa, a evalua. Astfel, metodele trebuie să fie:

- interesante, atractive, motivante, provocatoare, participative, diverse,
- să determine identificarea informațiilor credibile;
- să stimuleze simularea, reflecția, gândirea critică, implicarea, asumarea responsabilității,
- să învețe și să educe în același timp,
- să promoveze dialogul și respectul pentru opiniile participanților;
- să promoveze valorile.

5. ACTIVITĂȚI – PLANIFICARE, ORGANIZARE ȘI EVALUARE

5.1. PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR: PERSPECTIVĂ, RESURSE, COOPERARE

Activitățile din sfera educației globale pornesc de la premiza parteneriatului, a valorizării experienței fiecărui partener, a comunicării clare, a înțelegerii depline a rolului asumat și a responsabilizării. Pe scurt, nu trebuie neglijat potențialul nici unui posibil partener, nu trebuie emise presupuneri asupra cunoștințelor și abilităților sale și se recomandă ca atunci când ai dubii, este mai bine să întrebi.

Organizarea activităților presupune urmărirea câtorva pași esențiali în atingerea succesului:

- implicarea potențialilor parteneri și planificarea activităților din timp;
- verificați dacă s-a mai realizat vreo activitate similară și care a fost impactul acesteia;
- evitați repetarea activităților fără impact;
- flexibilitate și receptivitate la ideile noi;
- valorificați creativitatea fiecărui membru al echipei și al fiecărui partener;
- valorificați toate resursele; acestea trebuie să fie pozitive, și nu stereotipe, definatorii sau cu valoare de „adevăr absolut”;
- resursa umană este esențială. Evaluați competențele și abilitățile tuturor partenerilor/membrilor echipei și atribuiți-le sarcini în conformitate cu potențialul lor.
- proiectarea activităților în conformitate cu etosul participanților, instituției, comunității și cu nevoile beneficiarilor;
- faceți activitățile cunoscute la nivelul comunității. De aceea este atât de important pertenerul mass media!
- activitățile trebuie să producă efecte, cel puțin idei de soluții pentru ameliorarea situației pentru care au fost destinate;
- precizați clar responsabilitățile tuturor membrilor;
- comunicați, cooperați și informați – vă reciproc asupra stadiului realizării activităților pentru menținerea spiritului echipei, pentru creșterea încrederii și stimularea emulației. Comunicarea directă este mult mai eficientă decât orice raport scris;
- activitățile nu trebuie să fie numai participative și atractive, ci se recomandă ca să ofere și spațiu de reflecție și să fie provocatoare. În acest sens, acestea trebuie să pregătească actanții pentru participarea activă.
- nu trebuie diminuată dimensiunea plăcută, optimistă a activităților pentru a deschide perspective pozitive.

Activitățile trebuie realizate în baza unei platforme (un program cadru de acțiune realizat de parteneri reprezentând diferite zone sociale) sau a unei rețele de parteneri, astfel încât să dezvolte cooperarea între sectorul guvernamental, non-guvernamental, comunitate și media.

5.2. EVALUAREA – RESPONSABILITATE, IMPLICARE, REZULTATE, AUTOEVALUARE, IMBUNĂTĂȚIRE

Evaluarea reprezintă etapa cheie în atingerea succesului real al activităților.

- Evaluarea inițială a stării de fapt pe care activitățile trebuie să o amelioreze prezintă necesităților beneficiarilor, scoate la iveală necesarul de expertiză și oferă imaginea de ansamblu a rezultatelor. În funcție de expertiza fiecărui partener, aceștia își asumă responsabilități în rezolvarea sarcinilor.
- Organizarea activităților depinde de evaluarea inițială. Planificarea și proiectarea acestora trebuie să includă termene de realizare și indicatori măsurabili la finalizarea fiecărei etape. De aceea, calendarul activităților trebuie să cuprindă și stagii de evaluare intermediară care trebuie să pună accentul pe proces (indicatorii de proces) și performanță (rezultate).
- Evaluarea finală oferă posibilitatea analizării activității echipei și a fiecărui membru al acesteia, a autoevaluării, a proiectării activității ulterioare. Se recomandă a se evita minimalizarea activității unora și supraaprecierea activității altora. Aprecierile trebuie prezentate într-o manieră care să stimuleze implicarea ulterioară a participanților, asumarea de noi responsabilități și realizarea unei munci de calitate.
- Se recomandă ca la sesiunea de evaluare să fie invitați și beneficiarii, reprezentanții media pentru a -și prezenta propriile opinii referitoare la eficiența și adecvarea activităților la situația care urma să fie ameliorată.
- Ar fi recomandabilă organizarea unei sesiuni de tip *Follow – up* la o anumită perioadă de timp de la finalizarea activităților pentru a observa efectul pe termen mediu pe care l-a produs proiectul. În acest fel, se poate confirma încă o dată eficiența/ineficiența acțiunilor realizate.

6. REPREZENTAREA ROMÂNIEI ÎN CADRUL PROIECTULUI

- **2001** – participarea la *Seminarul internațional de Educație globală* – Strasburg, Franța;
- **2001** – inițierea vizitelor de studiu și experiență pe parcursul *Săptămânii Educației Globale*. România a organizat un astfel de eveniment, primind vizita reprezentanților Centrului Nord – Sud și a coordonatorului național GE în Spania. Au fost evaluate activitățile organizate în Municipiul București, și județele Vâlcea, Sibiu, Brașov și Covasna.
- **2001** – participarea la sesiunea de evaluare intermediară a *Săptămânii Educației Globale* – Ankara, Turcia;
- **2002** - participarea la *Seminarul internațional de Educație globală* – Nicosia, Cipru. România a fost invitată să prezintă exemple de bună practică, practicile și evaluarea parteneriatului.
- **2002** – participarea la elaborarea *Manualului de Educație globală* realizat de organizația SudWind – Austria;
- **2002** – participarea la Congresul Educației globale – Maastricht, Olanda. În cadrul congresului, la secțiunea destinată activităților tinerilor, dezbaterile organizate de delegația României în cadrul videoconferinței a fost calificată, pe de parte, ca fiind cea mai bună în comparație cu delegațiile Austriei, Ciprului și Suediei.
- **2003** - participarea la *Seminarul internațional de Educație globală* – Brno, Cehia;
- **2005** - participarea la *Seminarul internațional de Educație globală* – Dublin, Irlanda;
- **2006**- organizarea *Seminarului internațional de Educație globală* – Sinaia, România, la care s-a stabilit elaborarea Reperelor metodologice ale organizării activităților de educație globală. România a contribuit la producerea acestui document.
- **2007** - participarea la *Seminarul internațional de Educație globală* – lisabona, Portugalia.

7. RESURSE INFORMAȚIONALE

- www.nscentre.coe